

Verslag van Seminar 'Wta: een half jaar onderweg' op 22 april 2009

Wta: een half jaar onderweg.

Marten Renes en Richard Bakkers organiseerden op 22 april 2009 een seminar over toezicht op accountantsorganisaties na vergunningverlening.

Sprekers waren Marten Renes, Arnout van Kempen, Michael Harari en Richard Bakkers.

Marten is begonnen als advocaat bij een internationaal advocatenkantoor. In 2001 is hij als advocaat en juridisch adviseur in dienst getreden bij de AFM. Marten heeft tezamen met Arnout aan de wieg gestaan van het accountantstoezicht. Vanuit juridisch perspectief heeft hij de AFM en het Ministerie van Financiën geadviseerd op – onder andere - dit toezichtterrein. Daarnaast is Marten nauw betrokken geweest bij het toezicht op financiële verslaggeving. Inmiddels is Marten met Richard het compliance adviesbedrijf FPLC gestart. Marten is vanuit Westvijzel Advocatenpraktijk ook nog steeds advocaat gespecialiseerd in procedures tegen toezichthouders.

Arnout heeft het accountantsvak geleerd bij een grote accountantsorganisatie. Daarnaast heeft Arnout gewerkt voor de AFM en het Nivra. Bij de AFM heeft Arnout samen met Marten de AFM en het Ministerie van Financiën geadviseerd over het toezicht op accountantsorganisaties. Daarbij zijn zij letterlijk gestart met een blanco blaadje. Na een korte terugkeer bij een accountantskantoor is Arnout bij het Nivra verder betrokken geweest bij beleid met betrekking op de werkzaamheden van accountants. Hij is daarna zelfstandig adviseur geworden en inmiddels heeft Arnout zich ook aangesloten bij FPLC.

Michael is als advocaat bij een middelgroot advocatenkantoor begonnen. Vervolgens is hij als jurist in dienst getreden bij de AFM, waar hij betrokken is geweest bij de verdere invulling van het toezicht op accountantsorganisaties. Inmiddels is hij als senior jurist en manager a.i. één van de belangrijkste juridische adviseurs van de AFM op het gebied van de Wta. Daarnaast is Michael plaatsvervangend boetefunctionaris en betrokken bij boetedossiers op het gebied van andere toezichtterreinen.

Richard is zijn carrière gestart als toezichthouder bij de STE, de voorloper van de AFM. Als teamleider heeft hij meerdere onderzoeken ter plaatse geleid en uitgevoerd bij effecteninstellingen. Vervolgens is Richard compliance officer geweest bij Insinger de Beaufort en ING Bank. Na een korte periode als onafhankelijk compliance adviseur bij een internationale organisatie heeft Richard tezamen met Marten FPLC opgezet. Richard is als adviseur overwegend betrokken bij banken, vermogensbeheerders, beleggingsadviseurs en andere beleggingsondernemingen. Voorts is Richard coördinator en docent aan de Vrije Universiteit van de post-doctorale opleiding Compliance en Integriteit Management.

Een inhoudelijk verslag door Marten Renes van de bijdragen van de sprekers vindt u hieronder.

Marten Renes

Marten houdt zijn gehoor voor dat accountantsorganisaties zich goed moeten positioneren tegenover de AFM. Een organisatie hoeft de AFM niet zo zeer te benaderen als een tegenstander, maar de AFM kan wel een geduchte tegenstander worden als een accountantsorganisatie haar zaken niet op orde heeft.

Om de AFM goed te begrijpen, is het van belang om te realiseren wat voor de AFM van belang is. Om te zien wat voor een toezichthouder van belang is, moet altijd gekeken worden naar de memorie van toelichting bij een wet. Daarin staan namelijk de doelstellingen van de specifieke toezichtwet genoemd.

De doelstelling van de Wta is het herstel van het vertrouwen in de accountant en de door hem ten

behoefte van het publiek gegeven verklaringen. De AFM zal dus specifieke aandacht hebben voor controledossiers, omdat de inhoud van deze dossiers direct deze doelstelling raken.

Verder is het relevant te zien dat de wet is ingesteld op grond van verschillende schandalen, maar zeker ook op grond van internationale ontwikkelingen. Met name de ontwikkeling van het toezicht op accountants in de Verenigde Staten en Europa kan directe invloed hebben op het toezicht zoals de AFM dat zal toepassen. De AFM is immers één speler in een verweven veld van vele internationale toezichthouders.

Deze punten geven inzicht in de denkwijze en handelwijze van de AFM.

Daarnaast is het goed als accountantsorganisaties weten dat het toezicht door de AFM risicogestuurd is. Als de AFM een onderzoek aankondigt, dan is dat regelmatig gebaseerd op risicosignalen die zij ontvangen heeft. Deze signalen komen bijvoorbeeld van de beroepsorganisaties, SRA, media of klokkenluiders. Als de AFM een onderzoek aankondigt, doen beleidsbepalers er verstandig aan na te gaan of er signalen in de markt zijn geweest die deze aankondiging hebben veroorzaakt. Zo ja, dan zijn één of meer aandachtspunten van de AFM vooraf gegeven.

Tijdens het onderzoek zelf is er eerst een plenaire bespreking met beleidsbepalers, de compliance officer en de externe accountants. Tijdens deze bespreking kan het goed zijn dat de beleidsbepalers een positief, maar realistisch beeld schetsen van de organisatie. Toezichthouders kunnen daar zeker gevoelig voor zijn.

Na de plenaire bespreking spreken de verschillende toezichthouders met de compliance officer en de externe accountants afzonderlijk. Deze moeten zich goed voorbereiden.

Het schendingenregister en de onafhankelijkheidsverklaringen die doorgaans onder de verantwoordelijkheid vallen van de compliance officer, laten vaak te wensen over. Ervaring leert dat in het schendingenregister soms 1, soms 2, soms 10, maar evenzo vaak geen schendingen staan. Terwijl de meeste kantoren een standaard handboek gebruiken, waarin iedere overtreding van de Wta / Bta – hoe klein ook – een schending oplevert. Dit betekent dat het register vele tientallen, honderde of – bij de grote kantoren – wellicht wel duizende meldingen zouden moeten bevatten. De AFM zal niet snel begrijpen dat het aantal schendingen bij zo'n ruime definitie minder dan 10 zal zijn.

Hetzelfde geldt voor onafhankelijkheidsverklaringen. Accountants hebben de neiging om hun eindconclusie op te schrijven ten aanzien van onafhankelijkheid. Daarin is de AFM slechts ten dele geïnteresseerd. De AFM wil alle bedreigingen in wezen en in schijn vanuit de NVO in kaart gebracht zien, waarna de organisatie kan bekijken hoe die bedreigingen gemitigeerd worden. In de praktijk blijken de individuele verklaringen en de verklaringen op organisatieniveau vaak brandschoon.

Meestal duidt dit op een compliance officer die geen oog heeft voor de 'dark numbers' en dus niet actief op zoek gaat naar de feiten. Een accountantsorganisatie heeft echter niets aan een compliance officer die geen meldingen ziet en vervolgens niets onderneemt. Sterker nog, als de AFM in het onderzoek ter plaatse verscheidene overtredingen van de Bta constateert, is daarmee het vertrouwen dat de AFM mag hebben in een compliance officer behoorlijk beschadigd.

Ook de externe accountant dient zich goed voor te bereiden. De volledigheid van de controledossiers vertonen bij veel kantoren hiaten. Van belang is met name de juiste naleving van artikel 11, eerste lid, sub j Bta: het controledossier bevat alle relevante controlegegevens die van belang zijn voor de gegeven accountantsverklaring. Via dit artikel kan de AFM toetsen of een externe accountant zijn controlewerkzaamheden goed heeft uitgevoerd en of zij mag vertrouwen op de gegeven verklaring.

In veel gevallen is gebleken dat controledossiers op materiële aspecten niet of nauwelijks feitelijke onderbouwing bevatten. De AFM heeft daarbij zeker oog voor subjectieve posten, zoals voorzieningen, belastinglatenties en onderhande werk. De AFM is juist daar op zoek naar een goede

onderbouwing. Als een bouwproject al een aantal jaar stil ligt wegens milieuproblemen, kan de verantwoorde 'percentage of completion' niet zo maar ieder jaar stijgen. Zo'n stillegging is al gauw landelijk nieuws en de AFM houdt dergelijke berichten in de gaten. Zorg voor feitelijke onderbouwing en vaar niet blind op de financiële afdeling of een directieverklaring, zeker niet als de juistheid daarvan openlijk weelegd kan worden. De AFM kan dat maar moeilijk waarderen.

Een andere klassieke fout is om verantwoording van posten te onderbouwen met documenten die opgesteld zijn vele maanden na de afgifte van de accountantsverklaring. Ook daar reageert de AFM niet goed op, leert de ervaring. Dit zijn fouten die eenvoudig voorkomen kunnen worden met een goede voorbereiding. Neem het toezicht en vooral de doelstellingen van het toezicht serieus. Met andere woorden, neem uw maatschappelijke taken serieus.

Arnout van Kempen

Arnout maakt een vergelijking tussen de collegiale toetsing van vroeger en de huidige toetsing door de AFM.

Het is daarbij altijd goed om terug te gaan naar het morele begin van het accountancyvak, met name naar de ideeën van Limpert. Limpert heeft een nadrukkelijk appèl gedaan op het morele besef van de accountants met betrekking tot hun maatschappelijke rol.

In zekere zin doen die ideeën nu nog steeds opgeld en zag je bijvoorbeeld een deel van die gedachtegoed terug in de uitlatingen van Paul Koster, bestuurslid van de AFM, ten tijde van de invoering van het accountantstoezicht. De manier waarop Koster zich uitte, was misschien niet altijd constructief, maar ook Koster's appèl kende een hoog moralistisch gehalte.

Één aspect is daarbij tamelijk onderbelicht geweest. Het is ook een aspect dat door accountants vaak wordt genegeerd. En dat is de kracht van de commercie op de accountantspraktijk.

Als een accountant een overstap maakt naar bijvoorbeeld een handelsonderneming, dan wordt stevast gesteld dat de accountant overstapt naar het 'bedrijfsleven'. Accountants zien zichzelf en het 'bedrijfsleven' nog steeds als afzonderlijke grootheden. Alsof een accountantsorganisatie dus geen bedrijf is met commerciële doelstellingen, namelijk het maken van winst.

Echter, een accountantsorganisatie is geen ideële stichting en probeert wel degelijk winst te maken. Door de accountantsorganisatie gevoelsmatig buiten het bedrijfsleven te plaatsen, hebben accountants de gevaren van de commercie voor de eigen praktijk nauwelijks onderkend. En dat heeft onder meer geleid tot het huidige toezicht.

Daarbij hebben beroepsorganisaties en SRA de accountants geen dienst bewezen door lang te blijven vasthouden aan collegiale toetsing zonder gevolgen. Zolang je geen consequenties verbindt aan slechte beoordelingen, is zo'n collegiale toetsing een papieren tijger.

De beroepsorganisaties hebben zichzelf geen tanden willen of kunnen geven om accountants binnen de veilige marges te houden. Beroepsorganisaties stellen dan ze de gedachte om maatregelen te introduceren tegen falende accountantsorganisaties wel kunnen ondersteunen. In die zin kunnen zij zich vinden in de Wta.

Het wordt daarmee niet duidelijk waarom de beroepsorganisaties niet zelf een scala aan maatregelen hadden kunnen introduceren tegen de eigen leden. Formeel konden de beroepsorganisaties of SRA een lid alleen royeren, maar dat was nu juist in veel gevallen weer een veel te zwaar middel.

De AFM heeft duidelijk wel tanden, maar – belangrijker nog – heeft ook een grote variëteit aan tanden. Intrekken van een vergunning is natuurlijk het zwaarst, maar de AFM kan bij geconstateerde overtredingen haar maatregelen opbouwen, waardoor een proportionele bestraffing plaatsvindt.

En daarbij heeft de AFM ruimere onderzoeksbevoegdheden. Zo mag de AFM informatie opvragen bij een ieder, indien dit noodzakelijk is voor haar toezicht. In een uiterst geval mag de AFM dus ook

informatie opvragen bij controlecliënten, als de accountantsorganisatie weigert informatie af te geven. Dit zijn vergaande bevoegdheden die voor accountantsorganisaties nadelige gevolgen kunnen hebben.

Tot slot besteedt Arnout kort aandacht aan de relatie tussen de AFM en SRA. Is SRA een onderzoeker aan de leiband? Uit de reacties in de markt is duidelijk dat SRA veel kritischer kijkt naar controleopdrachten, maar ook naar de samenstelopdrachten.

Deze kritische blik is zeker ingegeven door de samenwerking met de AFM. De AFM kan en zal alleen op de onderzoeken van SRA kunnen vertrouwen, als SRA een minimum kwaliteit van die onderzoeken kan garanderen. De AFM blijft immers eindverantwoordelijk. De toetsing door SRA lijkt dus niet meer op de oude collegiale toetsing van weleer. Het is dus niet zo maar gezegd dat accountantsorganisaties beter af zijn onder SRA, dan onder de AFM. De SRA toetst wellicht net zo strikt als de AFM, maar wel op veel meer terreinen. De AFM kijkt immers alleen naar de wettelijke controleopdrachten.

Michael Harari

Michael benadrukt dat het toezicht door de AFM risicogestuurd toezicht is. Hoe hoger de risico's dat een accountantsorganisatie de toezichtregels niet naleeft, des te eerder de AFM een onderzoek ter plaatse uitvoert.

De risico's worden beoordeeld aan de hand van openbare uitlatingen in media en vakpers en aan de hand van niet openbare uitlatingen, zoals klachten of meldingen bij de AFM of signalen van beroepsorganisaties en SRA. Per 2010 wil de AFM ook gebruik maken van een eigen bijdragemodel, waarbij iedere accountantsorganisatie elk jaar zelf moet aangeven aan de hand van een vragenlijst, hoe zij er voor staat. De accountantsorganisaties geven dan zelf hun zwakke punten aan, op basis waarvan de AFM een risico-analyse maakt. De AFM stuurt vooralsnog ook sterk op de geconstateerde bevindingen bij vergunningverlening. Veel accountantsorganisaties hebben een vergunning verkregen onder vermelding van aandachtspunten. Deze punten worden de komende jaren scherp in de gaten gehouden. De samenwerking met de beroepsorganisaties beperkt zich overigens tot het doorgeven van signalen. Daarvoor zijn onderlinge werkafspraken gemaakt. De samenwerking met SRA is veel uitgebreider en vastgelegd in een convenant, welke openbaar is. Als de SRA toetsingen uitvoert, dan zal de AFM in toenemende mate vertrouwen op deze toetsingen. Daarvoor zijn onderlinge afspraken gemaakt, die de AFM in de opstartfase nauwlettend zal monitoren. Het kan dus goed zijn dat in de eerste jaren accountantsorganisaties een onderzoek krijgen van zowel SRA als de AFM. Deze dubbele toetsing dient tevens om de kwaliteit van de werkzaamheden van SRA te toetsen.

SRA heeft tijdens de toetsingen overigens niet dezelfde bevoegdheden als de AFM. De toetsing door SRA gebeurt op basis van vrijwilligheid. Hoewel bij een weigering de kans wel groter wordt dat de AFM een onderzoek aankondigt.

De bevoegdheden die de AFM heeft, zijn het vorderen van inlichtingen, het betreden van plaatsen en het vragen van inzage in gegevens en bescheiden. Inlichtingen kunnen opgevraagd worden bij een ieder, maar dient wel te gebeuren op de minst belastende manier. Accountantsorganisaties zijn dus de eerst aangewezen partijen om inlichtingen te verschaffen, maar de AFM mag eventueel ook andere partijen benaderen, waaronder de controlecliënt. De inzage van gegevens en bescheiden kan geschieden via verstrekking van kopieën. Stuur dus niet het originele controledossier op, tenzij de AFM daar expliciet om vraagt.

De accountantsorganisatie heeft ook een medewerkingsplicht. Werken een organisatie of personen niet mee, dan kan dat een strafrechtelijk antecedent opleveren, die meeweegt bij een betrouwbaarheidsbeoordeling.

Overigens werken accountantsorganisaties tot op heden goed mee. Het enige puntje is dat

accountantsorganisaties soms pas stukken willen opsturen, als de AFM een civielrechtelijke geheimhouding tekent. De AFM heeft echter al een wettelijke geheimhoudingsplicht en tekent dus geen civielrechtelijke geheimhoudingen.

Het handhavingsinstrumentarium bestaat uit het geven van een aanwijzing, het geven van een last onder dwangsom, boetes, publicaties van waarschuwingen aan het publiek en de intrekking van de vergunning. Deze instrumenten zijn duidelijk escalierend en iedere keer zal de AFM de proportionaliteit van de maatregel moet afwegen tegen de overtreding.

De AFM begint relatief vaak met een normoverdragend gesprek, dan wel met een waarschuwingsbrief. Dit zijn geen formele maatregelen, maar simpelweg indicaties dat bij herhaling de AFM kan overgaan tot het opleggen van een maatregel.

Accountants ageren – meer dan wie ook – fel tegen waarschuwingen en willen graag formele stappen ondernemen. Dit is niet mogelijk, omdat een waarschuwing geen bestuursbesluit is, waartegen bezwaar of beroep open staat. Het is niets anders dan een constatering van een overtreding zonder aankondiging van een maatregel. Maar wel met de waarschuwing dat bij verdere constateringen van dezelfde overtreding, eerder een maatregel zal volgen. Deze ‘waarschuwing’ moet dus ook niet verward worden met een tuchtrechtelijke waarschuwing. Dit laatste is wel een maatregel.

Tot slot loopt Michael vooruit op de invoering van de nieuwe Boetewet bij invoering van de 4e Tranch Algemene wet bestuursrecht. Deze boetes gaan bij invoering van de nieuwe boetewet, wellicht al per 1 juli, drastisch omhoog.

Er wordt niet langer gewerkt vanuit een gefixeerd boetestelsel, maar vanuit een flexibel stelsel met drie basiscategorieën. Bij overtredingen binnen de lichtste categorie geldt nog steeds een gefixeerd bedrag van € 10.000,-. Bij de tussencategorie geldt een flexibel basisbedrag van € 500.000,- die door de AFM naar beneden of boven (tot maximaal € 1.000.000,-) kan worden bijgesteld. De hoogste categorie kent een basisbedrag van € 2.000.000,- welk bedrag naar beneden of boven (tot maximaal € 4.000.000,-) kan worden bijgesteld. Daarbij kunnen de dagelijkse beleidsbepalers die leiding hebben gegeven aan de verboden gedraging ook persoonlijk worden aangesproken.

Het is nog niet duidelijk hoe de AFM om zal gaan met de nieuwe Boetewet, maar het is wel duidelijk de bedoeling geweest van de wetgever dat de toezichthouders in Nederland zwaarder zullen straffen. De wens van de wetgever voor zwaardere straffen, zal de AFM meenemen in haar afwegingen.

Richard Bakkers

Nederland kent vele toezichtwetten en ook meerdere toezichthouders. Blijkbaar is extern toezicht nodig om bepaald wenselijk gedrag te bewerkstelligen.

Toch zullen toezichthouders en marktpartijen moeten toewerken naar een relatie die gebaseerd is op wederzijds vertrouwen. Het alternatief is een repressieve toezichthouder die continu corrigerend optreedt en een wetgever die steeds zwaardere toezichtregels voorschrijft. Om escalatie te voorkomen moeten marktpartijen, waaronder accountantsorganisaties, hun verantwoordelijkheden nemen.

Binnen iedere, nieuwe toezichtwet is het zichtbaar dat de relatie tussen de toezichthouder en de marktpartijen gebaseerd is op wederzijds wantrouwen. De toezichthouder krijgt een groep marktpartijen onder toezicht, waarvan in ieder geval een deel onwenselijk gedrag heeft laten zien onder de vroegere zelfregulering. Dit was bijvoorbeeld duidelijk bij de overgang van zelfregulering in de financiële sector, als nu bij de overgang van zelfregulering bij accountantsorganisaties.

Op het moment dat onafhankelijk toezicht van de AFM nodig is, betekent dit dat de marktpartijen zelf niet in staat zijn geweest om excessen binnen de beroepsgroep uit te bannen. Met deze kennis in het achterhoofd benadert de AFM marktpartijen.

Marktpartijen zijn juist erg achterdochtig jegens de toezichthouder, omdat zij niet weten wat ze kunnen verwachten. Ze vertrouwen het kennisniveau van de toezichthouder niet. Ze vermoeden een totaal gebrek aan marktkennis, maar vrezen wel de vergaande maatregelen die een toezichthouder kan opleggen.

Beide partijen wantrouwen elkaar. Als hetzij de toezichthouder, hetzij de marktpartijen dit wantrouwen direct bij aanvang zouden laten varen, dan vrezen beide kanten een naïeve opstelling die meer kwaad dan goed doet. De angst voor een naïeve opstelling verstevigt het wantrouwen.

Dit is een logische opstelling van partijen, maar wel één die doorbroken moet worden. Een relatie van wederzijds wantrouwen leidt tot een gesloten en weerbarstige houding jegens de toezichthouder en dat leidt weer tot een repressieve houding van de toezichthouder jegens de marktpartijen. Deze repressieve houding voedt de angst en geslotenheid van de marktpartijen, alsmede het gevoel van een onrechtvaardige toezichthouder, waarna de toezichthouder weer gesterkt wordt in de gedachte dat harde maatregelen nodig zijn. Veelal ontstaat dan de roep aan de wetgever om nog meer bevoegdheden, uitbreiding van de taken en verzwaring van de sancties.

Deze escalatie is uiteindelijk niet in het belang van de toezichthouder, maar zeker ook niet in het belang van de marktpartijen. Om deze spiraal te doorbreken is het raadzaam dat de marktpartijen de eerste stap zetten. Zij hebben immers zelf de de-escalatie-sleutel in handen.

De marktpartijen moeten werken aan systemen binnen hun eigen organisatie die leiden tot toezicht op vertrouwen. De toezichthouder moet het gevoel krijgen dat de marktpartijen zelfstandig kunnen voldoen aan de toezichtwet en op die manier zelfstandig bijdragen aan het bereiken van de toezichtdoelstellingen. De AFM moet dus een bepaalde 'level of comfort' hebben dat accountantsorganisaties zelf de regels naleven en eventuele overtredingen zelf corrigeren. Daartoe is het van groot belang dat een organisatie een zelfregulerend vermogen heeft.

Om dit te bereiken moet een accountantsorganisatie een compliance structuur opzetten die er voor zorgt dat de accountantsorganisatie tijdig onwenselijk gedrag constateert en dit gedrag mitigeert. Als alle pijlers onder een compliance huis de structuur dragen, dan blijft de structuur intact. Vallen er één of meer pijlers weg, dan stort de structuur in.

Accountantsorganisaties moeten op zoek gaan naar het wederzijds vertrouwen van de AFM. De AFM moet daarbij gelijktijdig bereid zijn te vertrouwen op accountantsorganisaties. Een eenzijdige toenadering is niet realistisch. Zie daartoe onderstaande matrix.

Implicaties van vertrouwensmatrix: zoeken naar hefboomen voor verhogen van wederzijds vertrouwen

- **Wederzijds wantrouwen is stabiel evenwicht**
  - instelling houdt zoveel mogelijk verborgen
  - AFM vindt af en toe wat
  - AFM handhaaft zo hard mogelijk
- **Eenzijdige uitbraak uit evenwicht is niet houdbaar**
- **Oplossing door stapsgewijs verhogen vertrouwen**
  - Transparantie over handelen: welke actie neemt AFM en waarom?
  - Transparantie over dilemma: hoe kunnen we samen aan vertrouwen werken?
  - **Vertrouwen belonen (incentives):**
    - AFM is transparant over indicatoren voor vertrouwen
    - AFM maakt onderscheid in handhaving naar niveau van vertrouwen
    - beloning voor zelf melden en oplossen incidenten

Ideeën over hefboomen voor vergroten vertrouwen?

Toezicht op vertrouwen leidt tot een voorspelbare toezichthouder die altijd bereid is om de dialoog aan te gaan. Slechts bij excessen zal de toezichthouder dan handhavend optreden, maar – mits proportioneel en alleen gericht op werkelijke excessen – dat zal als rechtvaardig worden ervaren door de markt.

De marktpartijen belonen de AFM met relatief weinig incidenten en het zelf adequaat reguleren van die incidenten. De ‘tone at the top’ zal juist zijn, waardoor de marktpartijen ook daadwerkelijk de doelstellingen van de toezichtwet uitdragen.

Op die manier werken de accountantsorganisaties en de AFM aan toezicht gebaseerd op wederzijds vertrouwen.

Binnen de Wta zijn we nog niet op dit niveau. Verschillende accountantsorganisaties zullen hun interne structuren beter moeten opzetten, zullen ook de bereidheid moeten tonen om interne maatregelen te nemen en in open communicatie aan de AFM laten zien welke stappen voorwaarts zij hebben genomen. Het is goed als accountantsorganisaties bereid zijn deze eerste stap te zetten.

De AFM op haar beurt moet durven vertrouwen op accountantsorganisaties. Daartoe moet zij bereid zijn om de open communicatie met accountantsorganisaties te verbeteren en zich niet alleen te richten op wat niet mag. Verder zal de AFM haar handhavingsinstrumentarium rechtvaardig moeten inzetten. Een marktpartij bestraffen, terwijl een andere marktpartij (hoe groot ook) niet gestraft wordt voor hetzelfde vergrijp, leidt tot nieuw wantrouwen. Zelfs als de AFM niet op de hoogte zou zijn van het vergrijp door de andere marktpartij. De AFM zal haar uiterste best moeten doen om de hele markt te kennen, opdat iedereen ook daadwerkelijk het gevoel heeft dat alle partijen gelijkwaardig worden behandeld.

Als het wederzijds vertrouwen er is, dan krijgen de accountantsorganisaties weer deels terug wat zij hebben verloren. Accountantsorganisaties werken vanuit zelfregulering *tezamen* met de AFM als betrouwbare partner met een gezamenlijk doel: het herstel van het vertrouwen in accountants en de door hem ten behoeve van het publiek gegeven verklaringen.